

พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร

กัญญณิมาศ วัฒนพานิชกุล¹

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย รวมถึงศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวแทนของครัวเรือนๆ ละ 1 คน ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปและที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 392 ครัวเรือน กลุ่มตัวอย่างครัวเรือนมาจากการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ และพิจารณาสุ่มจากการใช้แผนผังชุมชน การศึกษาวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติวิเคราะห์ค่าความถี่ ค่าอัตราส่วนร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด สถิติการทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปร 2 กลุ่ม (t-test) และสถิติความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในภาพรวม พฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอย พฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย พฤติกรรมการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย และพฤติกรรมการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่อยู่ในระดับต่ำ มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับต่ำ มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง และมีความตระหนักต่อคุณค่าของสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับสูง และมีการรับรู้ภาวะสุขภาพอยู่ในระดับสูง การศึกษาวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในภาพรวม ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ความตระหนักต่อคุณค่าของสิ่งแวดล้อม และการรับรู้ภาวะสุขภาพ นอกจากนี้ ปัญหาและอุปสรรคที่พบในการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร ได้แก่ 1) ประชาชนยังขาดความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยและมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนยังไม่ถูกต้อง 2) ประชาชนขาดความร่วมมือในการคัดแยกขยะมูลฝอย เนื่องจากประชาชนยังไม่ให้ความสำคัญและไม่เล็งเห็นถึงประโยชน์จากการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนตั้งแต่ต้นทาง 3) จำนวนของถังขยะที่รองรับขยะมูลฝอยภายในชุมชนมีไม่เพียงพอต่อปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นและไม่มีถังขยะสำหรับแยกประเภทขยะมูลฝอย และ 4) รถเก็บขนขยะของเทศบาลมาเก็บขยะมูลฝอยไม่ตรงเวลา

¹ สาขาวิชาสังคมศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล



ข้อเสนอแนะจากการวิจัยคือ เทศบาลควรเพิ่มการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยให้ครัวเรือน ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยให้ครัวเรือนได้รับทราบอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง ควรร่วมมือกับผู้นำชุมชนในการแนะนำข้อมูลหรือจัดการกับปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชน โดยให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ และควรมีการเพิ่มจำนวนถังขยะรองรับขยะมูลฝอย และถังขยะแยกประเภทภายในชุมชนสำหรับให้ประชาชนคัดแยกขยะมูลฝอยในเบื้องต้น

คำสำคัญ : พฤติกรรม/การจัดการขยะมูลฝอย/เทศบาลนครสมุทรสาคร



HOUSEHOLD SOLID WASTE MANAGEMENT BEHAVIORS IN SAMUT SAKHON MUNICIPALITY, SAMUT SAKHON PROVINCE

Kantanicha Watpanichakul²

Abstract

This research aims to study behaviors and factors which affect household waste management behaviors, including problems and difficulties, and provides suggestions on household waste management in the area of Samut Sakhon Municipality in Samut Sakhon Province. Data were collected using a questionnaire from 392 residences (as represented by one person from each household) who were over 18 year old and lived, at least one year, in the area of Samut Sakhon Municipality. The sampling of household in this study is systematic and considerably sampled from the residential community map. The data were analyzed by Statistical Package for the Social Science for Windows (SPSS) using Frequency, Percentage, Standard Deviation, T-Test, One-way ANOVA and Multi-Comparison, Scheffe test.

The study shows that the waste management behaviors of household samples including behaviors in reducing amounts of waste, waste collecting and recycling are at a low level. Their information perception on waste management is also at a low level. Their knowledge on waste management is at a fair level. Their awareness in the value of the environment is at a high level. In addition, their awareness of health is also at a high level. This study finds that the factors affecting on waste management are age, educational background, average monthly wage, information perception on waste management, awareness on the value of the environment and awareness of health. Moreover, problems and difficulties of household waste management behaviors in the area of Samut Sakhon Municipality in Samut Sakhon Province founded in this study include 1) Lacking off knowledge and misunderstanding on household waste management; 2) Lacking of citizen cooperation in waste management because they less likely pay attention on waste management and see the benefits of household waste sorting ; 3) Having insufficient

² Environmental Social Sciences Program, Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University



trashcans and none for waste sorting in the community; and 4) Having not-on-time waste track service operated by Samut Sakhon Municipality.

The suggestions for Samut Sakhon Municipality are to provide the training on household waste management to people in the community, to bombard the information on household waste management thoroughly and continuously, to cooperate with community leaders in advising useful information and good household waste management to get citizen participation in the community waste management, and to provide sufficient trashcans and ones for all household waste sorting in the municipality.

KEYWORD : BEHAVIOR/ HOUSEHOLD WASTE MANAGEMENT / SAMUT SAKHON MUNICIPALITY

พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร

หลักการและเหตุผล

ปัญหามลพิษจากขยะมูลฝอยเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประเทศไทยทั้งนี้ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่ยังไม่ได้รับการจัดการแก้ไขซึ่งทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยยังคงมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นประเทศไทยประสบปัญหาขยะมูลฝอยเป็นระยะเวลายาวนานและทวีความรุนแรงขึ้นทุกปีสาเหตุสำคัญของการเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะมูลฝอยนั้นส่วนใหญ่มีสาเหตุเนื่องมาจากอัตราการเพิ่มของจำนวนประชากรและการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการอุปโภคบริโภคซึ่งมีแนวโน้มที่สูงขึ้นจากการสำรวจปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศ พบว่า ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทุกปี ส่วนใหญ่เป็นขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นจากครัวเรือน โดยในปี พ.ศ. 2557 ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั่วประเทศประมาณ 26.19 ล้านตันต่อปีในปี พ.ศ. 2558 ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั่วประเทศประมาณ 26.85 ล้านตันต่อปี และในปี พ.ศ. 2559 ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั่วประเทศประมาณ 27.06 ล้านตันต่อปี ซึ่งคนไทย 1 คน สร้างขยะโดยเฉลี่ย 1.14 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน(สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ, 2560)

จังหวัดสมุทรสาครเป็นหนึ่งในจังหวัดที่กำลังประสบกับปัญหาปริมาณขยะมูลฝอยที่มีปริมาณมากขึ้นและมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเป็นเมืองเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมที่มีประชากรอาศัยอยู่จำนวนมากและหนาแน่นทำให้การอุปโภคและบริโภคนั้นมีจำนวนมากตามไปด้วยโดยส่งผลให้เกิดปัญหาขยะตกค้างอยู่มากมายจากการสำรวจปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ในปีพ .ศ. 2559 มีปริมาณขยะมูลฝอย 930.81 ตันต่อวัน มีการเก็บรวบรวมและนำไปกำจัดได้ประมาณ 823.31 ตันต่อวัน มีปริมาณขยะมูลฝอยตกค้างจำนวน 107.5 ตันต่อวัน โดยอำเภอเมืองสมุทรสาครมีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นจำนวน 537 ตันต่อวัน มีการเก็บรวบรวมและนำไปกำจัดได้จำนวน 497.5 ตันต่อวัน คงเหลือขยะมูลฝอยตกค้างจำนวน 39.5 ตันต่อวัน เมื่อเปรียบเทียบข้อมูลจำนวนโรงงานอุตสาหกรรม จำนวนประชากร จำนวนครัวเรือน และปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นมากที่สุด 3 อันดับ ของอำเภอเมืองสมุทรสาครในปี พ.ศ. 2559 พบว่า อันดับแรก คือ ตำบลนาดี มีปริมาณขยะมูลฝอย 100 ตัน/วัน มีจำนวนโรงงาน 556 แห่ง มีจำนวนประชากร 26,094 คน และมีจำนวนครัวเรือน 15,172 ครัวเรือน อันดับสอง คือ เทศบาลนครสมุทรสาคร มีปริมาณขยะมูลฝอย 86 ตัน/วัน มีจำนวนโรงงาน 147 แห่ง มีจำนวน ประชากร 65,781 คน และมีจำนวนครัวเรือน 18,465 ครัวเรือน และอันดับสาม คือ ตำบลท่าทราย มีปริมาณขยะมูลฝอย 80 ตัน/วัน มีจำนวนโรงงาน 287 แห่ง มีจำนวนประชากร 29,137 คน และมีจำนวนครัวเรือน 17,644 ครัวเรือน (สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ, 2560; สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2561) จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า จังหวัดสมุทรสาครมีปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้น

สถานการณ์ปัญหาการตกค้างของขยะมูลฝอยในปัจจุบันในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร การจัดการขยะมูลฝอยจากโรงงานอุตสาหกรรมนั้นมีระบบการดำเนินงานทั้งด้านนโยบายและการใช้กฎหมายบังคับ แต่สำหรับขยะมูลฝอยจากครัวเรือนนั้นยังเป็นปัญหาซึ่งส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากอัตราการทิ้งขยะมูลฝอยที่สูงขึ้น



จากประชาชนและครัวเรือนซึ่งเป็นผลมาจากพฤติกรรมการบริโภคของประชาชนเปลี่ยนแปลงไป (วรชัยทองไทย และสุริย์พร พันพื้ง, 2550) ประกอบกับการขาดแคลนพื้นที่รวบรวมและเก็บขนขยะมูลฝอย จึงทำให้ประชาชนดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยอย่างไม่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล(สำนักงานจังหวัดสมุทรสาคร,2561) ขยะมูลฝอยที่ไม่ได้รับการจัดการอย่างถูกวิธีนั้น อาจจะเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์และแมลงพาหะนำโรคต่างๆ ได้ อาทิเช่น หนูเป็นพาหะของโรคฉี่หนู แมลงวันเป็นพาหะของโรกระบบทางเดินอาหาร และยังก่อให้เกิดปัญหา กลิ่นเหม็นรบกวนและเหตุรำคาญต่อประชาชนได้ (กิตติ ขยางคกุล, 2553) มลพิษสามารถทำให้เกิดโรคในระบบทางเดินหายใจ (Schrapp& Al-Mutairi, 2010) โรกระบบทางเดินอาหาร (Avinash et al., 2008) โรคผิวหนังจากการสัมผัสน้ำที่มีการปนเปื้อนจากน้ำขยะมูลฝอย (Klinck& Stuart, 1999) และกลิ่นรบกวนยังส่งผลต่อสุขภาพจิตของชุมชนใกล้เคียงด้วย (Sarkar et al., 2003)ซึ่งแนวทางในการดำเนินงานแก้ไขปัญหามลพิษมูลฝอยในระยะยาวนั้นสิ่งสำคัญเป็นอันดับแรกก็คือการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยที่ต้นทางอย่างมีประสิทธิภาพ และการสนับสนุนให้เก็บรวบรวมและนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในจังหวัดสมุทรสาครโดยเลือกขอบเขตพื้นที่ศึกษาคือเทศบาลนครสมุทรสาครเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีจำนวนโรงงานน้อยที่สุดแต่พบว่ามีปริมาณขยะมูลฝอยมากเป็นอันดับสองและเป็นพื้นที่ที่มีจำนวนประชากรและครัวเรือนอาศัยอยู่หนาแน่นมากที่สุดโดยใช้กระบวนการทางวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร

แนวคิด งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และกรอบแนวคิดการวิจัย

สมาคมพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2559) ได้ให้ความหมายของขยะมูลฝอยไว้ว่า ขยะมูลฝอยหมายถึง สิ่งของเหลือทิ้งจากกระบวนการผลิตและอุปโภคซึ่งเสื่อมสภาพจนใช้การไม่ได้หรือไม่ต้องการใช้แล้ว บางชนิดเป็นของแข็งหรือกากของเสีย มีผลเสียต่อสุขภาพ ทางกายและจิตใจเนื่องจากความสกปรกเป็นแหล่งเพาะเชื้อโรคทำให้เกิดมลพิษและทัศนยะจากการจัดการขยะมูลฝอยในปัจจุบันเป็นไปในลักษณะรูปแบบต่างกัน จึงก่อให้เกิดปัญหาการขาดแคลนงบประมาณ ท้องถิ่นไม่สามารถเก็บค่าธรรมเนียม และขาดผู้ควบคุมดูแลระบบที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้าน ดังนั้นการเพิ่มประสิทธิภาพและให้เกิดการ บูรณาการในการจัดการ



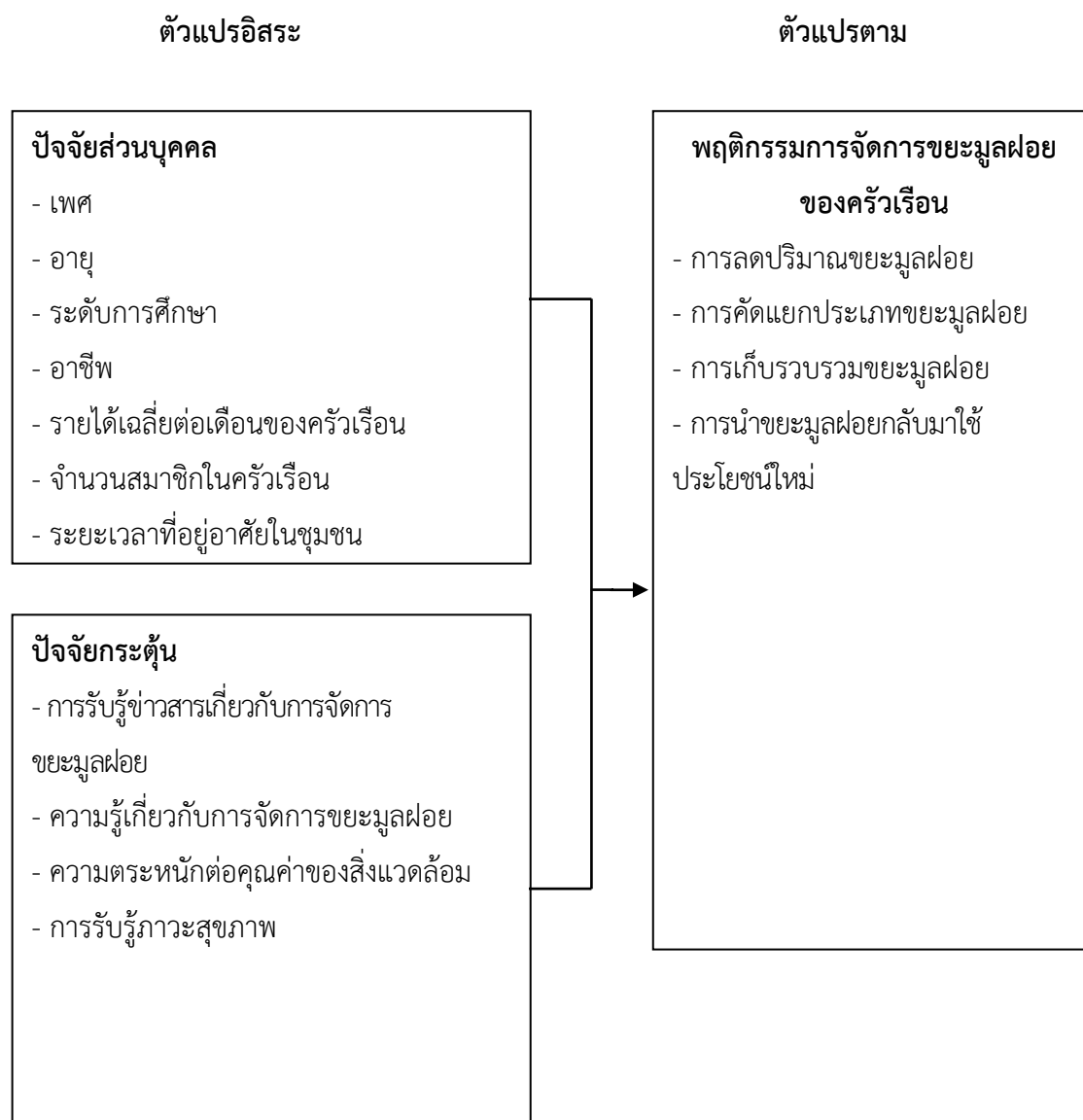
ขยะมูลฝอย รวมถึงของเสียอันตรายจากชุมชนและมูลฝอยติดเชื้อ โดยมุ่งเน้นการรวมกลุ่มขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม หรือเทคโนโลยี ที่เป็นทางเลือกมาตรฐานในการสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอยที่เน้นการแปรรูปขยะมูลฝอยให้เป็นพลังงานโดยคำนึงถึงปริมาณขยะมูลฝอยและขนาดของกลุ่มพื้นที่ส่งเสริมธุรกิจรีไซเคิลหรือการแปรรูปใช้ใหม่ และการสร้างจิตสำนึกการคัดแยกขยะมูลฝอย ดังนั้นการเน้นรูปแบบของการวางแผนจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด คือการจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบวงจร ซึ่งสามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยที่จะต้องส่งเข้าไปทำลายด้วยระบบต่างๆให้น้อยที่สุด สามารถนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ทั้งในส่วนของการใช้ซ้ำและแปรรูปเพื่อใช้ใหม่ รวมทั้งผลพลอยได้จากการจัดการขยะมูลฝอย เช่น ปุ๋ยหมัก หรือพลังงาน(กรมควบคุมมลพิษ,2560)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน ลักษณะรณ โกมาสถิตย์ (2556) ได้ศึกษาพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน จังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 70.00 โดยปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 คือ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ความตระหนักต่อปัญหาขยะมูลฝอย การให้คุณค่าต่อสิ่งแวดล้อม รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพ และปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ การเป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชน วันวิสาข คงพิรุณ และคณะ (2560) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านโป่งปะ ตำบลแก่งโสภา อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ด้วยการทดสอบ Chi-square ผลการศึกษาพบว่าความรู้และความตระหนักในการจัดการขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ วัฒนณรงค์ มากพันธ์ และคณะ (2561) ได้ศึกษาเรื่องความรู้ ความเข้าใจ และพฤติกรรมจัดการขยะของประชาชนในเขตเทศบาลนครตรัง จังหวัดตรัง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ ประชาชนเทศบาลนครตรัง จำนวน 400 ครัวเรือน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปและการพรรณนาวิเคราะห์ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ผลการวิจัยพบว่าความรู้ ความเข้าใจในเรื่องขยะโดยรวมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 90.54 แต่ประชาชนมีพฤติกรรมกำจัดขยะไม่ถูกวิธี ขาดความรู้ เกี่ยวกับวิธีการกำจัดขยะ เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวจึงควรให้ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะ และการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ เพื่อช่วยให้การจัดการขยะเป็นไปอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ



กรอบแนวคิดในการวิจัย



รูปภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรเป้าหมาย

ประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร โดยมีจำนวนครัวเรือนเท่ากับ 18,693 ครัวเรือน (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2561)



ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 18,693 ครั้วเรือน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ ทำการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรการคำนวณของ Yamane (1973: 725) ซึ่งมีผู้วิจัยได้คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 392 ครั้วเรือน

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 392 ครั้วเรือน ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้
ขั้นตอนที่ 1 การเลือกกลุ่มตัวอย่างระดับครั้วเรือน ผู้วิจัยได้ทำการคำนวณสัดส่วนของ ตัวอย่าง (Probability Proportional to Size) จากจำนวนครั้วเรือนที่ได้รับการคัดเลือกกับกลุ่มตัวอย่าง ที่ต้องการ โดยใช้สูตรในการคำนวณดังนี้

$$\text{สัดส่วนของตัวอย่าง} = \frac{\text{จำนวนครั้วเรือนที่ได้รับการคัดเลือก}}{\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ}}$$

ขั้นตอนที่ 2 การเข้าถึงกลุ่มตัวอย่าง (Sampling Approach) ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลกับ หัวหน้าครั้วเรือนหรือตัวแทนหัวหน้าครั้วเรือนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่มีระยะเวลาที่พักอาศัยของครั้วเรือนในพื้นที่ทำการวิจัยเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี โดยมีลักษณะการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic random sampling) ดำเนินการเก็บข้อมูลแบบเก็บครั้วเรือน 1 หลัง เว้น 48 หลัง โดยใช้แผนผังชุมชน สำหรับครั้วเรือนที่ไม่มีผู้อยู่ในบ้านจะทำการเข้าไปเก็บข้อมูลในบ้านหลังถัดไปจนครบตามจำนวนที่กำหนดไว้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแนวคิดและทฤษฎีรวมทั้งเอกสารวิชาการจากหน่วยงานต่างๆและได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนประจำคณะศึกษาศาสตร์และมนุษยศาสตร์สาขาวิชาสังคมศาสตร์สิ่งแวดล้อม (ภาคพิเศษ) มหาวิทยาลัยมหิดล แบบสอบถาม ประกอบด้วย 7 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครั้วเรือน จำนวนสมาชิกในครั้วเรือน ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86 ($\alpha = .86$)

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.66 (KR-20 = .66) และค่าอำนาจจำแนกอยู่ในช่วง 0.20 ถึง 0.53 ถือว่าอยู่ในระดับที่ยอมรับได้

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามความตระหนักต่อคุณค่าของสิ่งแวดล้อมมีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.76 ($\alpha = .76$)



ส่วนที่ 5 แบบสอบถามการรับรู้ภาวะสุขภาพ มีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.77 ($\alpha = .77$)

ส่วนที่ 6 แบบสอบถามพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนเก็บข้อมูล 4 ด้าน ประกอบด้วยพฤติกรรมลดปริมาณขยะมูลฝอย การคัดแยกขยะมูลฝอยการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย และการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่มีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.87 ($\alpha = .87$)

ส่วนที่ 7 คำถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือน

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS) โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าอัตราส่วนร้อยละ t-test ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe

ผลการวิจัย

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (N = 392)	ร้อยละ (100.0)
เพศหญิง	225	57.4
อายุ 30-39 ปี	121	30.9
ระดับการศึกษาปริญญาตรี	146	37.2
อาชีพลูกจ้าง/พนักงานบริษัท	145	37.0
รายได้ของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน 10,001-30,000 บาท	193	49.2
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4-6 คน	211	53.8
ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน 1-10 ปี	225	57.4

จากตารางที่ 1 สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 57.4 มีอายุระหว่าง 30-39 ปี ร้อยละ 30.9 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 37.2 ส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นลูกจ้างหรือพนักงานบริษัท ร้อยละ 37.0 มีรายได้ในครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,001-30,000 บาท ร้อยละ 49.2 มีสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 4-6 คน ร้อยละ 53.8 และมีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน 1-10 ปี ร้อยละ 57.4



ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับคะแนนพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย

ระดับคะแนน	จำนวน (N = 392)	ร้อยละ (100.0)
ระดับคะแนนพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือน (ภาพรวม)ระดับต่ำ	171	43.6
ระดับคะแนนพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยระดับต่ำ	160	40.8
ระดับคะแนนพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยระดับต่ำ	191	48.7
ระดับคะแนนพฤติกรรมการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยระดับต่ำ	147	37.5
ระดับคะแนนพฤติกรรมการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ ระดับต่ำ	188	48.0

จากตารางที่ 2 สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำร้อยละ 43.6 มีพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยอยู่ในระดับต่ำร้อยละ 40.8 มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยอยู่ในระดับต่ำร้อยละ 48.7 มีพฤติกรรมการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยอยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 37.5 และมีพฤติกรรมการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่อยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 48.0

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยกระตุ้น

ระดับคะแนน	จำนวน (N = 392)	ร้อยละ (100.0)
ระดับคะแนนการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยระดับต่ำ	231	58.9
ระดับคะแนนความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ระดับปานกลาง	222	56.6
ระดับคะแนนความตระหนักต่อคุณค่าของสิ่งแวดล้อมระดับสูง	300	76.5
ระดับคะแนนการรับรู้ภาวะสุขภาพระดับสูง	170	43.4

จากตารางที่ 3 สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 58.9 กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 56.6 กลุ่มตัวอย่างมีความตระหนักต่อคุณค่าของสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 76.5 และกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ภาวะสุขภาพอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 43.4



ตารางที่ 4 ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร
(n = 392)

ตัวแปร/ปัจจัยที่ศึกษา	การลด ปริมาณ ขยะมูล ฝอย	การคัด แยกขยะ มูลฝอย	การเก็บ รวบรวม ขยะมูล ฝอย	การนำขยะ มูลฝอย กลับมาใช้ ประโยชน์ ใหม่	การจัดการ ขยะมูล ฝอย (ภาพรวม)
ปัจจัยส่วนบุคคล					
เพศ	-	-	-	-	-
อายุ	-	*	-	-	*
ระดับการศึกษา	***	**	**	***	***
อาชีพ	-	-	-	-	-
รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน	*	**	-	**	**
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	-	-	-	-	-
ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน	-	-	-	-	-
ปัจจัยกระตุ้น					
การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูล ฝอย	**	***	-	***	***
ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย	-	*	**	-	-
ความตระหนักต่อคุณค่าของสิ่งแวดล้อม	***	**	***	***	***
การรับรู้ภาวะสุขภาพ	***	***	***	***	***

หมายเหตุ: * p-value ≤ 0.05 , ** p-value ≤ 0.01 , *** p-value ≤ 0.001 , - ไม่แตกต่าง



จากตารางที่ 4 สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

การทดสอบความแตกต่างของปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร ได้แก่ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยความตระหนักต่อคุณค่าของสิ่งแวดล้อมและการรับรู้ภาวะสุขภาพ

การทดสอบความแตกต่างของปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ความตระหนักต่อคุณค่าของสิ่งแวดล้อม และการรับรู้ภาวะสุขภาพ

การทดสอบความแตกต่างของปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร ได้แก่ ระดับการศึกษา ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ความตระหนักต่อคุณค่าของสิ่งแวดล้อม และการรับรู้ภาวะสุขภาพ

การทดสอบความแตกต่างของปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ของครัวเรือนในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร ได้แก่ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ความตระหนักต่อคุณค่าของสิ่งแวดล้อม และการรับรู้ภาวะสุขภาพ

การทดสอบความแตกต่างของปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร (ภาพรวม) ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ความตระหนักต่อคุณค่าของสิ่งแวดล้อม และการรับรู้ภาวะสุขภาพ

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร คือ ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง ขาดความใส่ใจ และขาดความร่วมมือในการคัดแยกขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทาง การจำกัดของพื้นที่ในการคัดแยกขยะมูลฝอยและเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย ถึงขยะส่วนกลางมีจำนวนไม่เพียงพอ มีขนาดไม่เหมาะสมต่อปริมาณขยะมูลฝอย ไม่มีถังขยะแยกประเภท และรถเก็บขนขยะมาเก็บขยะไม่ตรงเวลา ข้อเสนอแนะ คือควรจัดอบรมหรือให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนให้กับประชาชนในชุมชนอย่างถูกวิธีและต่อเนื่องเพิ่มการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยไปยังช่องทางต่างๆให้เหมาะสมต่อความต้องการของประชาชนควรสนับสนุนให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานภาครัฐควรจัดให้มีจำนวนถังขยะให้เพียงพอและมีขนาดที่เหมาะสมต่อปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชน และควรเพิ่มถังขยะแยกประเภท นอกจากนี้ควรจัดให้มีรถเก็บขนขยะให้พร้อมใช้งานและกำหนดเวลาในการจัดเก็บขยะให้ตรงเวลาและสม่ำเสมอ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตเทศบาลนครสมุทรสาครจังหวัดสมุทรสาคร ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ของครัวเรือน การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยความตระหนักต่อคุณค่าของสิ่งแวดล้อมและการรับรู้ภาวะสุขภาพและพบว่าพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตเทศบาลนครสมุทรสาครครัวเรือนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในระดับต่ำ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของสมหญิงนุชปาน (2553) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางทราย อำเภอมะนัง จังหวัดชลบุรี พบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในระดับค่อนข้างไม่เหมาะสม แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของไชยา สะสมทรัพย์ (2551) ศึกษาเรื่องการศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตเทศบาลนครนครปฐม พบว่าประชาชนมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยมีความเหมาะสมในระดับมากการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในระดับต่ำ ซึ่งการรับรู้ข้อมูลข่าวสารมีผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคล หากบุคคลเปิดรับสื่อหรือข้อมูลข่าวสารที่ขาดการไตร่ตรอง ก็อาจจะส่งผลให้บุคคลมีทัศนคติและแสดงพฤติกรรมในทางลบได้ (ชุตินันท์ จีระวงษ์ และธนพล หุ่นโสภณ, 2558) ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของลักษวรรณ โกมาสสิต (2556) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับมากความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนันต์ ศิริพงศ์วัฒนา (2552) ศึกษาเรื่องความรู้และพฤติกรรมการจัดการขยะในครัวเรือนของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่แก้ว อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในระดับปานกลาง ร้อยละ 55.53 ความตระหนักต่อคุณค่าของสิ่งแวดล้อม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความตระหนักต่อคุณค่าของสิ่งแวดล้อมในระดับสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของปรเมษฐ์ วงศ์ศรีชา (2560) ศึกษาเรื่องแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยสู่ความยั่งยืนของชุมชนวัดกลาง เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานครพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความตระหนักต่อการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนอยู่ในระดับสูง ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของลักษวรรณ โกมาสสิต (2556) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความตระหนักต่อปัญหาขยะมูลฝอยและการให้คุณค่าต่อสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง และการรับรู้ภาวะสุขภาพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ภาวะสุขภาพในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 43.4 สอดคล้องกับงานวิจัยของทิพย์วรรณสุทิเพชร์ (2555) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมของแม่บ้านในการลดปริมาณขยะมูลฝอยในอาคารที่พักอาศัยของกรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 1 (ปตอ.1) เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการรับรู้ภาวะสุขภาพอยู่ในระดับสูง



จากการวิจัยนี้พบว่า ครั้วเรือนในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาครส่วนใหญ่มีพฤติกรรม การจัดการขยะมูลฝอยของครั้วเรือนในภาพรวม พฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอย พฤติกรรมการคัดแยก ขยะมูลฝอย พฤติกรรมการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย และพฤติกรรมการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ อยู่ในระดับต่ำ มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับต่ำ มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการ ขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง และมีความตระหนักต่อคุณค่าของสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับสูง และมีการรับรู้ ภาวะสุขภาพอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้เนื่องจากครั้วเรือนให้ความสำคัญหรือเล็งเห็นถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อมและ ภาวะสุขภาพ ซึ่งความตระหนักด้านคุณค่าของสิ่งแวดล้อมนั้นเป็นการรับรู้ถึงผลกระทบในด้านลบที่เกิดมาจาก พฤติกรรมของมนุษย์ต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ปัญหาด้านมลพิษต่างๆ ได้แก่ มลพิษทางดิน น้ำ และอากาศ ที่เกิด จากการกระทำของมนุษย์ จึงส่งผลให้มนุษย์เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อมจนเกิดเป็น ค่านิยมในการอนุรักษ์ รักษา และดูแลสิ่งแวดล้อม (ปรียาพร พรหมพิทักษ์, 2558) ดังนั้นบุคคลที่มีความตระหนัก ต่อสิ่งแวดล้อมในระดับสูงก็จะมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยมากกว่าบุคคลที่มีความตระหนักต่อ สิ่งแวดล้อมในระดับต่ำ แต่จากการวิจัยพบว่า ครั้วเรือนมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับต่ำ และ พฤติกรรมด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอย การคัดแยกขยะมูลฝอย การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย และการนำ ขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่อยู่ในระดับต่ำด้วย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครั้วเรือนขาดการรับรู้ข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้องอย่างเพียงพอ ดังจะเห็นได้จากระดับการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับ การจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งการรับรู้ข้อมูลข่าวสารมีผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคล หาก บุคคลเปิดรับสื่อหรือข้อมูลข่าวสารที่ขาดการไตร่ตรอง ก็อาจจะส่งผลให้บุคคลมีทัศนคติและแสดงพฤติกรรม ในทางลบได้ (ชุตินันท์ จีระวงษ์ และดนุพล หุ่นโสภณ, 2558) และอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้พฤติกรรมการจัดการ ขยะมูลฝอยของครั้วเรือนในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาครมีคะแนนอยู่ในในระดับต่ำคือการ ขาดแคลนถังขยะที่รองรับขยะมูลฝอยภายในชุมชนมีไม่เพียงพอต่อปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นและไม่มีถังขยะ แยกประเภท ทำให้ประชาชนไม่สามารถแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้งได้ถึงแม้ว่าในครั้วเรือนจะมีการแยกประเภท ขยะก่อนนำมาทิ้ง ดังนั้นจึงควรมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารหรือให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการ ขยะมูลฝอยของครั้วเรือนในหัวข้อที่ตรงกับความต้องการของประชาชนก็จะสามารถช่วยให้ประชาชนมี พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยที่ดี ถูกต้องและมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในระดับที่สูงขึ้นได้ (ลักษวรรณ โกมาสธิตย์, 2556) เนื่องจากการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและการจัดการขยะมูลฝอยที่ ถูกต้องจะช่วยให้ประชาชนเกิดพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกต้องเหมาะสมเพิ่มมากขึ้น และยังเป็น การเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยให้กับครั้วเรือน เพื่อให้เกิดการปฏิบัติหรือจัดการกับขยะมูล ฝอยได้อย่างถูกวิธี ซึ่งความรู้นั้นเป็นผลให้บุคคลเกิดการปฏิบัติหรือเกิดพฤติกรรมทั้งทางตรงและทางอ้อม และ ความรู้ยังสามารถกระตุ้นให้บุคคลเกิดความตระหนัก ความใส่ใจ จนเกิดเป็นพฤติกรรมได้ในที่สุด ผู้ที่มีความรู้ ด้านการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้องก็จะมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกต้อง (Schwartz, 1975; ปรียาพร พรหมพิทักษ์, 2559)



ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัย

- 1) เทศบาลควรเพิ่มการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยให้กับครัวเรือนโดยเฉพาะในกลุ่มประชาชนที่มีอายุระหว่าง 18-29 ปี กลุ่มคนที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และกลุ่มคนที่ไม่ได้รับการศึกษาซึ่งจากการวิจัยพบว่ากลุ่มคนดังกล่าวมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าคนในช่วงอายุและการศึกษาระดับอื่นๆ
- 2) เทศบาลควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยให้ครัวเรือนได้รับทราบอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องโดยเฉพาะในกลุ่มประชาชนผู้สูงอายุเนื่องจากอาจจะเข้าถึงข้อมูลทางสื่อสังคมออนไลน์ได้ไม่สะดวก เช่น ไลน์ เฟสบุค อินเทอร์เน็ต เป็นต้น
- 3) เทศบาลควรร่วมมือกับผู้นำชุมชนในการแนะนำข้อมูลหรือจัดการกับปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชน โดยให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อให้ประชาชนเล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาขยะมูลฝอยและสามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงตามความต้องการของประชาชนในชุมชน
- 4) เทศบาลควรมีการเพิ่มจำนวนถังขยะรองรับขยะมูลฝอยและถังขยะแยกประเภทภายในชุมชน เพื่อให้ประชาชนในชุมชนสะดวกในการคัดแยกขยะมูลฝอยในเบื้องต้นและควรสนับสนุนให้มีการจัดตั้งพื้นที่ส่วนกลางให้เป็นสถานที่เก็บรวบรวมขยะมูลฝอยหรือจัดทำเป็นโครงการธนาคารขยะในชุมชน เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์สูงสุดจากขยะมูลฝอย

บรรณานุกรม

- กรมควบคุมมลพิษ. (2560). คู่มือแนวทางและข้อกำหนดเบื้องต้นการลดและการใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอย. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- กิตติ ชยางคกุล. (2553). ผลกระทบด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมจากการจัดการขยะมูลฝอย: ศึกษากรณีการจัดการขยะ มูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย, 153-164.
- ชุตินันท์ จีระวงศ์และดนุพล หุ่นโสภณ. (2558). ทศนคติ บรรทัดฐานเชิงอัตวิสัย และระดับความเกี่ยวข้องของผลิตภัณฑ์ที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของผู้บริโภค. วารสารวิทยาการจัดการ, 32(1), 65-90.
- ไชยา สะสมทรัพย์. (2551). พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตเทศบาลนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ทิพย์วรรณสุพิเพชร. (2555). พฤติกรรมของแม่บ้านในการลดปริมาณขยะมูลฝอยในอาคารที่พักอาศัยของกรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 1 (ปตอ.1) เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.



- ปรเมษฐ์ วงศ์ศรีชา. (2560). “แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยสู่ความยั่งยืนของชุมชนวัดกลาง เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร.”วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี.
- ปรียาพร พรหมพิทักษ์. (2559). การมีส่วนร่วมเพื่อการตัดสินใจด้านสิ่งแวดล้อม.พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม.
- ลักษวรรณ โกมาสถิตย์. (2556). พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย.(วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล).
- วรชัย ทองไทย และสุรีย์พร พันพื้ง. (2550). ประชากรและสังคม 2550.พิมพ์ครั้งที่ 1. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วัฒนณรงค์ มากพันธ์,ปิยวรรณ เนื่องมัจฉา,พิมพ์พร มากพันธ์, และเสาวลักษณ์ รุ่งตะวันเรืองศรี. (2561). ความรู้ความเข้าใจ และพฤติกรรมการจัดการขยะของประชาชนในเขตเทศบาลนครตรัง จังหวัดตรัง. วารสารมหาวิทยาลัยทักษิณ, 21(1): 79-87.
- วันวิสาข์ คงพิรุณ, สรัญญา ถีป้อม และวิโรจน์ จันทร. (2560).ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านโป่งปะ ตำบลแก่งโสภา อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก.วารสารการสาธารณสุข, 26(2): 310-321.
- สมหญิง นุชปาน. (2553). “พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางทราย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี.” ปัญหาพิเศษปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.สมาคมพัฒนาคุณภาพ
- สมาคมพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2559). ความหมาย/ประเภท/องค์ประกอบและสาเหตุของขยะมูลฝอย. เข้าถึงเมื่อวันที่ 23 ตุลาคม 2561. เข้าถึงได้จาก www.adeq.or.th > ขยะมูลฝอยคืออะไร
- สำนักงานจังหวัดสมุทรสาคร. (2561). แผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี (พ.ศ. 2561- 2565) (ฉบับทบทวน) จังหวัดสมุทรสาคร.[เว็บไซต์].สืบค้นเมื่อ 2 มกราคม 2561, จาก <http://www.samutsakhon.go.th/2014-01-05-08-40-35/2014-01-11-04-07-22>
- สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ. (2560). รายงานสถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทยปี พ.ศ. 2559. [เว็บไซต์].สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2562, จาก http://infofile.pcd.go.th/waste/wsthaz_annual59.pdf
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. (2561). รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน.[เว็บไซต์].สืบค้นเมื่อ 2 มกราคม 2561,จาก <http://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statTDD/>
- อนันต์ศิริพงศ์วัฒนา.(2552).ความรู้และพฤติกรรมการจัดการขยะในครัวเรือนของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่แก้วอำเภอบ้านบึงจังหวัดชลบุรี. ปัญหาพิเศษหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป มหาวิทยาลัยบูรพา.



- Avinash, P., Manoj, K., & Eonkar, J. (2008). Solid-waste management in Jalandhar city and its impact on community health. *Indian Journal of Occupational and Environmental Medicine*, 12(2), 76–81.
- Klinck, B.A. & Stuart, M.E. (1999). Human health risk in relation to landfill leachate quality (British Geological Survey : Technical report, WC/99/17). Keyworth UK: British Geological Survey.
- Sarkar, U., Hobbs, S.E., & Longhurst, P. (2003). Dispersion of odour: a case study with a municipal solid waste landfill site in North London, United Kingdom. *Journal of Environmental Management*, 68(2) 153–160.
- Schrapp, K., & Al-Mutairi, N. (2010). Associated Health Effects among Residences Near Jeleeb Al-Shuyoukh Landfill. *American Journal of Environmental Sciences*, 6 (2), 184-190.
- Yamane, Taro. 1973. *Statistics: An Introductory Analysis*. Third edition. New York : Harper and Row Publication.